

Classicale Vergadering Alblasserdam
over
het Convenant

4 maart 2004

Inhoud

pag 3	Tekst van het Convent
pag 6	Meditatie door ds. W. van Weelden
pag 9	Lezing door ds. A. van Lingen
pag 13	Lezing door ds. P. van der Kraan
pag 20	Lezing door ds. C.B. Stam

Convenant op basis van beleidsplan.

Classicale vergadering van Alblasserdam

Uitgangspunt.

In het voorjaar van 2002 heeft het moderamen van de triosynode aangegeven dat op 12 december 2003 het fusiebesluit in de hervormde synode in stemming wordt gebracht en bij aanvaarding per 1 mei 2004 de kerkorde van de verenigde kerk van kracht zal zijn. Inmiddels wordt er door velen gesproken over de vraag welke positie er ten aanzien van de kerkfusie moet worden ingenomen. De kerkenraden zullen zich in dit jaar moeten uitspreken welke weg voor Gods Aangezicht begaanbaar is.¹

Allerwegen wordt gesproken over breuken en scheuren, die dwars door de gemeenten heen dreigen te gaan lopen. Kerkenraden voelen zich verantwoordelijk voor de gehele gemeente(n), die krachtens hun ambtelijke ja-woord aan hun zorg is toevertrouwd.

Vanwege deze verantwoordelijkheid en grote zorg willen we al het mogelijke in het werk stellen om in de kerkelijke verwarring van onze tijd de eenheid te bewaren in de gemeenten.

We willen met dit voorstel de kerkelijke weg gaan, dat wil zeggen de weg van de ambtelijke vergaderingen van kerkenraden en classes.

Convenant.

De classis is geroepen geestelijk leiding te geven aan de gemeenten binnen haar ressort. Bovengenoemde zorg noopt ons tot het coördineren van een convenant waarin gemeenten, die in de klassiek-gereformeerde zin hervormd zijn, zich kunnen verenigen. Aan het convenant ligt in iedere afzonderlijke gemeente een beleidsplan ten grondslag. In dit beleidsplan spreekt de kerkenraad namens de gemeente uit dat zij zich gebonden weet aan de Heilige Schrift als het geopenbaarde Woord van God, aan de oecumenische symbolen van de Kerk en aan de gereformeerde belijdenisgeschriften van de Kerk, conform artikel X van de hervormde kerkorde. Hiermee geven de gemeenten aan dat de binding aan de Heilige Schrift en de gereformeerde belijdenisgeschriften voor hen de enige deugdelijke basis is voor hun kerk-zijn. Met Gods hulp zullen zij weerspreken en weren alles wat in strijd is met dit belijden. Als gemeenten, ontstaan uit de gereformeerde reformatie aanvaarden zij niet zondermeer de Augsburgse Confessie en de Catechismus van Luther en aanvaarden zij niet de Konkordie van Leuenberg en de Barmer Thesen.

---

¹ De gesprekken die de afgelopen jaren binnen onze hervormd-gereformeerde beweging gevoerd zijn, hebben laten zien dat er ten opzichte van de SOW kerk verschillende posities worden ingenomen. In 1992 werd in Putten uitgesproken "wij kunnen niet weg en wij kunnen niet mee". Hoewel er na 1992 in hervormd-gereformeerde kring breed verzet is gebleven tegen het SOW-proces in zijn huidige vorm, is er aan de ene kant een beweging die zich terugtrekt op het "wij kunnen niet weg". Anderzijds is er een beweging waarneembaar die zich beroept op het "wij kunnen niet mee". Zo dreigt het SOW-proces de eenheid onder de gereformeerde belijders in onze kerk te ondermijnen.

Het bewaren van de eenheid.

De gemeenten die het convenant aangaan, zoeken allereerst binnen de gemeente de eenheid te bewaren. Nieuwe scheuring(en) binnen de gemeenten zijn immers voor het Aangezicht Gods niet te verantwoorden (Efeze 4:1-6). Wanneer zij zich als gemeenten zomaar laten meevoeren in de SOW-kerk, zal dit – onzes inziens – onvermijdelijk leiden tot breuken en scheuren in en tussen gemeenten. Daarom zoeken zij als gemeenten ook elkaar vast te houden op basis van Schrift en belijdenis. Het convenant is daarom een verband waardoor gemeenten elkaar in de kerkelijke verwarring vasthouden. Het convenant wil geen kerkpolitieke factor zijn, maar wil een bundeling van gemeenten zijn die door de synode in de onmogelijke positie van “wij kunnen niet weg en wij kunnen niet mee” terecht zijn gekomen. Wanneer de Kerk onverhoopt besluit tot kerkfusie, zullen gemeenten, die het convenant gesloten hebben, zelf geen actie ondernemen om los te raken van het kerkverband. Deze keuze zou immers onherroepelijk leiden tot scheuringen binnen gemeenten. Aan de andere kant laten zij de synode weten dat de SOW-kerk niet kan rekenen op hun instemming met het geheel van de nieuwe kerkorde, zoals die op dit moment voorligt.²

---

² Onze Hervormde Gemeente staat op gereformeerde grondslag binnen de Nederlandse Hervormde Kerk. Dat houdt onder meer in dat binnen het gemeenteleven een centrale plaats wordt toegekend aan een schriftuurlijke en appellerende prediking in de beide zondagse erediensten en op de christelijke gedenkdagen. Daarbij geldt de Bijbel als het onfeilbaar Woord van God, gezaghebbend voor leer en leven.

In de beide sacramenten, t.w. de viering van het heilig avondmaal en de bediening van de heilige doop belijdt en ervaart de gemeente de gemeenschap met Christus en met elkaar en de verbondstrouw van God.

De gemeente belijdt het algemeen ongetwijfeld christelijk geloof, zoals neergelegd in de drie algemene belijdenisgeschriften van de kerk, nl. de Apostolische Geloofsbelijdenis, de geloofsbelijdenis van Nicea en de geloofsbelijdenis van Athanasius. De gemeente wil staan in de traditie van de Reformatie en trouw zijn aan de belijdenis van het voorgeslacht. Zij acht zich dan ook gebonden aan de drie bijzondere belijdenisgeschriften van de kerk, de drie Formulieren van Enigheid, nl. de Heidelbergse Catechismus, de Nederlandse Geloofsbelijdenis en de Dordtse Leerregels.

De grondslag van onze gemeente kan onder geen beding worden gewijzigd door besluiten van meerdere ambtelijke vergaderingen van de kerk of de overheid.

De kerkenraad en de gemeente hebben deze grondslag en enkele concretisering daarvan verwoord en geven daarmee aan waarop zij de synode aanspreken en waarop zij door haar aangesproken willen en mogen worden.

1. Als kerkenraad en gemeente belijden wij, met Gods hulp acht te geven op en vast te houden aan de zuivere prediking van het Evangelie, de zuivere bediening van de sacramenten, het bestraffen van de zonden, ons in alle dingen te richten naar het onfeilbaar Woord van God, waarbij wij alles wat hiermee in strijd is, verwerpen.
Als kerk, geboren uit de gereformeerde tak van de Reformatie, aanvaarden wij daarom niet zonder meer de Augsburgse Confessie, noch de Catechismus van Luther. Verder verwerpen wij de Konkordie van Leuenberg en de Barmer Thesen.
2. Als kerkenraad en gemeente belijden wij dat de heilige doop een instelling is van Jezus Christus om ons en onze kinderen Zijn verbond te verzegelen. Daarom behoren de kleine kinderen van de gemeente als erfgenamen van het Rijk Gods gedoopt te wezen.
3. Als kerkenraad en gemeente belijden wij dat het heilig avondmaal een instelling is van Jezus Christus, die Hij alleen heeft ingesteld voor Zijn gelovigen die in het midden van de gemeente belijdenis des geloofs hebben afgelegd. Wij vermanen alle ongelovigen en hen die zich met ergerlijke zonden besmet weten, zich van de tafel des Heeren te onthouden, zolang zij zich niet bekeren. Met Gods hulp zullen wij tegenstaan en weren allen die de heilige sacramenten misbruiken of verachten.
4. Als kerkenraad en gemeente belijden wij dat tot ambtsdragers van de gemeente – zowel ouderlingen

Wat betekent dit in de praktijk?

De gemeenten die het convenant sluiten, spreken uit dat ze kerk blijven op de huidige basis van Schrift en belijdenis, waarbij het hun verlangen is dat heel de kerk waarachtig belijdende kerk zal zijn, levend overeenkomstig het Woord van God. Omdat wij met dit voorstel de kerkelijke weg, de weg van de ambtelijke vergaderingen bewandelen, ligt de coördinatie van het convenant o.i. op de weg van de classes.

De rol van de classis

Vanuit haar verantwoordelijkheid leiding te geven aan de gemeenten binnen haar ressort ziet de classis het als haar taak dit convenant te coördineren.³

Namens het breed moderamen der classis Alblasserdam

W. van. Weelden
(Preses)

A.F. Kaars,
(Scriba)

-
- als diakenen – door wettige verkiezing geroepen en bevestigd dienen te worden mannenbroeders, belijdende leden van de kerk en vervuld met de Heilige Geest.
5. Als kerkenraad en gemeente belijden wij dat het huwelijk tussen man en vrouw een instelling van God is en als zodanig heilig gehouden dient te worden. Alternatieve samenlevingsvormen zijn onbijbels en daarom censurabel. Daarom zal de kerkenraad op Bijbelse wijze tucht oefenen over hen die deze instelling van God ontkrachten.
  6. Als kerkenraad en gemeente spreken wij uit dat zodanige mannen als kandidaat tot de heilige dienst toegelaten en bevestigd dienen te worden, die, staande op de hierboven vermelde en verantwoorde grondslag, de kerk wensen te dienen met het Evangelie van Jezus Christus.

Het is ons verlangen, dat geheel de kerk waarlijk belijdende kerk is, levend overeenkomstig Gods Woord en getuigenis, zodat aan haar geestelijk karakter geen afbreuk wordt gedaan door verwereldlijking.

Staande op deze grondslag wensen wij in de kerk die God in ons vaderland geplant heeft, ons Nederlandse volk te dienen met het heilig Evangelie der genade Gods.

³ Wij kunnen ons voorstellen dat ook andere gemeenten, buiten het ressort van de classis Alblasserdam, dit convenant zouden willen ondertekenen. Daarom wil dit convenant geen initiatief zijn van gemeenten uit de classis Alblasserdam alleen, maar openstaan voor alle gemeenten die zich hierin willen verbinden.

Meditatie over 1Cor.13,2s

voor de CV 4-03-2004 te Hardinxveld-Giessendam

Schriftlezing 1Cor.12,31b-13,13

"en de liefde niet had, zo ware ik niets".

Zonder de liefde ware ik niets.

Dit woord van Paulus mag ons wel in het bijzonder op het hart gebonden zijn in onze dagen. Er heerst alom verwarring en verharding. Velen ervaren aan de lijve hoe eenvoudig het is om met broeders en zusters, waar je jaren mee opgetrokken bent in goede harmonie, kwijt te raken. Broeders en zusters, met wie je ook geestelijk over de dingen kan spreken van hart tot hart, nemen afstand.

Breuken en scheuren dreigen. We bemerken hoe de GS zich opstelt. We bemerken de pogingen van het Comité tot stichting van een nieuwe, en dat zal dan wel een oud-hervormde kerk zijn. En het resultaat in de gemeenten is verwarring en verharding.

In deze situatie slaan wij het oog op wat Paulus ons te zeggen heeft. We vragen ons af: is onze situatie nu nieuw?

Ja, we leven in een heel bijzondere tijd. De vereniging der kerken is werkelijk een mijlpaal. Maar ik bedoel het geestelijk. Is onze situatie nieuw?

Dan kan het antwoord alleen maar nee zijn.

Nee, Paulus liep er ook al tegen aan in Corinthe.

In 1Cor.12 spreekt hij over de verscheidenheid van geestesgaven. En wat blijkt: het bezit van die geestesgaven splijt en breekt de gemeente. Tweedracht, lezen we in vs.25.

En dan wijst Paulus in 1Cor.13 een betere weg. De weg van de liefde.

En de weg van de liefde is de weg van de verdraagzaamheid en van de ontleding. 1Cor.13 wordt ook wel genoemd het Golgotha van de Heilige Geest.

Het is duidelijk dat er geweldige dingen over de liefde gezegd worden.

"De liefde is lankmoedig, zij is goedertieren. De liefde is niet afgunstig. De liefde handelt niet lichtvaardiglijk. Zij is niet opgeblazen. Zij handelt niet ongeschiktelijk. Zij zoekt zichzelf niet, zij wordt niet verbitterd, zij denkt geen kwaad.

Zij verblijdt zich niet in de ongerechtigheid, maar zij verblijdt zich in de waarheid; zij bedekt alle dingen, zij gelooft alle dingen, zij hoopt alle dingen, zij verdraagt alle dingen." (vs.4-7)

Wat is de liefde een geweldige macht en kracht.

Maar wanneer Paulus zo verheven spreekt over de liefde, raakt hij dan niet op drift? Want is het nog wel realistisch wat hij zegt?

De liefde bedekt, gelooft, hoopt en verdraagt alle dingen.

Broeders, wanneer wij dit toepassen op ons eigen leven, dan moeten wij toch allemaal belijden: dit heeft de apostel niet over mij gezegd! Ik kom hierin schromelijk te kort.

Heeft hij het dan over zichzelf? Dat lijkt me ook uitgesloten, want hij noemt zichzelf nota bene de grootste van de zondaren. Maar over wie spreekt Paulus hier dan?

Antwoord: over de Heere Jezus Christus.

Voor de liefde kunnen wij Zijn naam invullen!

De liefde van Christus gaat zover dat Hij de dood, het graf en de hel is ingegaan om zondaren te redden en te zaligen. De liefde van Christus is de liefde die in Gods Vaderhart gevonden wordt voor zondaren zoals wij zijn.

We leven in de lijdenstijd. Aangrijpend, het gebed in Gethsemané. Te moeten beseffen: die strijd is om mij. Aangrijpend, het hangen aan het vloekhout. Hij voor mij daar ik anders de eeuwige dood had moeten sterven.

Paulus spreekt over deze liefde!

En zonder deze liefde is de mens niets!

Zonder deze liefde is alles een bouwval.

Zonder deze liefde geen zaligheid.

1Cor.13 spreekt over drie zaken met betrekking tot deze liefde.

1. De plaats van de liefde: zonder de liefde niets (1-3)
2. Het wezen van de liefde: de liefde kan alles aan! (4-7)
3. De duur van de liefde: de liefde blijft altijd! (8-13)

De apostel, wanneer hij de gemeente van Corinthe overziet en opmerkt wat er allemaal gaande is, geeft dit krachtige signaal: allen moeten worden verbonden met Christus. Allen moeten leven uit die liefde van Christus.

Wat betekent dit voor ons? Ook voor vanavond?

Dit: de verwarring en de verharding kan in de gemeente en in de kerk niet de weg zijn. De weg die ons vanuit de Schrift gewezen wordt, is de weg van zelfverloochening! De weg van het getuigenis van de liefde van Christus.

Wij zijn vanavond bij elkaar om te streven naar eenheid. En die eenheid ligt hierin:

1. goed te spreken van de Heere! Het zou toch wat zijn wanneer deze avond niet zou uitlopen op de lof en de verheerlijking van Gods nimmervolprezen naam.
2. te leven uit het Woord! Wij zoeken de band van de enigheid des geloofs. Schrift en belijdenis zijn geen papieren zaken, maar er is sprake van een hartezaak. In de Schrift vinden wij ons leven. Wie wij zijn voor de levende God. In Gods Woord horen wij wie de Heere is voor zondaren zoals wij zijn. En dat geeft een aanhankelijk en een afhankelijk leven.
3. te leven in de kracht van de opstanding. Want de kracht van de opstanding van de Heere Jezus Christus, de kracht van Zijn liefde, werkt zich in ons leven uit in wedergeboorte en bekering.

En zo staat het persoonlijk met ons allemaal: zo ik de liefde niet had, ik ware niets. Alles valt weg en er blijft niets over. We blijven niet eens zelf over.

En zo staat het nu ook ambtelijk met ons allen: zo ik de liefde niet had, ik ware niets. De band van de enigheid des geloofs wordt namelijk in deze liefde gevonden. Want die

liefde blijft. Nu en tot in eeuwigheid. Die liefde blijft, waar Christus is! Die liefde blijft, waar de Heere Zich bekend maakt.

Laat onze ambtelijke bediening dan ook in die liefde mogen voortgaan. We bemerken het in onze dagen maar al te vaak: de zwaarte van het ambt.

Maar we weten dat de Heere naast de zwaarte ook de zegen schenkt. Want de Heere is goed!

Zijn liefde heeft overwonnen in Zijn lieve Zoon, onze Heere Jezus Christus. Moge u in kerk en wereld getuige zijn van deze liefde.

Getuige zijn: zonder de liefde ware ik niets.

Amen

Oud-Alblas

ds. W. van Weelden

1. Wat is het convenant van de classis Alblasserdam?¹
2. Wat is de status van het convenant van classis Alblasserdam?

1. Wij staan in de kerk. Wij willen er ook blijven staan. We zijn gezonden als schapen te midden van de wolven. We zijn niet gezonden om een zuivere kerk te dienen. Wij zijn gezonden om een kerk te dienen, die Jezus Christus wilde dienen. We gaan dan ook niet mee met de PKN, omdat er gelukkig een convenant is. Het zou een verkeerde visie zijn op het convenant en de gemeenten die het hebben ondertekend. Wij vragen in het convenant geen ruimte te midden van de pluraliteit. Wij staan eenvoudig middenin de kerk. Wij zijn er van Gods wege ingesteld en wij worden er in de voortduur ingesteld. Er is wat dat betreft geen enkel verschil tussen NHK en PKN. Wij zijn geen lid van deze kerk, omdat wij haar zo lief vinden. Deze kerk geeft namelijk weinig reden om haar lief te vinden. Sterker nog wanneer wij weten wat er zich allemaal in onze kerk afspeelt dan moet je haar zondig, goddeloos en overspelig noemen. Wij vinden noch de Nederlandse Hervormde Kerk noch de Protestantse kerk in Nederland een lieve kerk. Wij vinden haar niet lief. Wij hebben haar lief. Dat is heel iets anders.

Waarom hebben wij haar lief? Dat hebben wij geleerd van onze Meester. Van onze Heere Jezus Christus en van Zijn Vader. Het is een onbegrijpelijke liefde. Een liefde die geestelijk doden en goddelozen bemint. Sterker nog; een liefde die vijanden en opstandelingen bemint. Het is, als we naar Christus kijken, ook geen liefde die veel punten voor zichzelf scoort. Het is lijdenstijd. Wij zien in deze weken in het bijzonder onze Heere in Zijn diep en bitter lijden. Het is gegaan naar de raad en voorkennis Gods. Het is tot onze verzoening. Wij zijn er onze God en Vader zeer dankbaar voor. Wij mogen leven uit genade. Goddelozen worden met God verzoend. Maar er is ook een menselijke kant aan het gebeuren.

Jezus werd steeds minder populair. Jezus verloor steeds meer aanzien door Zijn duidelijke maar scherpe boodschap. Vooral door Zijn onvoorwaardelijk staan voor de wet van God. Jezus liet duidelijk merken, dat er met de wil van Zijn Vader niet te onderhandelen viel. Het zou niet tot Gods eer zijn. Hij weigerde dan ook aan de minste poging om Gods wet te verduisteren mee te doen. Noch de satan gaf Hij enige ruimte, noch de vrome schaar van Zijn tijd. Maar ook een man als Petrus durfde Hij zonder omwegen satanas te noemen. Jezus bleef zuiver en dat zette kwaad bloed. Wij willen Hem daarin volgen. Dat zal ons wellicht niet populair maken, maar we kunnen om Zijn Naams wil niet anders. We mogen niet anders.

Maar het volgen van Jezus houdt ook in, dat wij ons nooit van verloren en opstandige zondaars mogen losmaken. Jezus verzette zich tegen alles dat de naam van Zijn Vader niet eerde. Dat betekende voor Hem, dat Hij zich overgaf tot in de dood. Dat is de worsteling van Gethsémané. Onder wil van de Vader buigen is klaar zijn om overgegeven te worden in de handen van zondaren. Daarom blijven wij ook het Woord preken temidden van een goddeloze en eventueel niet-confessionele kerk. We kunnen niet anders, we mogen niet anders, we willen niet anders. De roeping is helder.

Dat is de achtergrond van het convenant. Dat betekent, dat wij geen vrijplaats in de kerk zoeken. We brengen het Woord: Gevraagd en ongevraagd. We brengen het naar onze

---

¹ Lezing gehouden op de informatieavond over het convenant van classis Alblasserdam, 4 maart 2004

diepste overtuiging in gereformeerde zin. De gereformeerde leer is, tot het tegendeel uit de Bijbel aangetoond wordt, voor ons de leer die ons door de Heilige Geest overgeleverd is. Wij zouden nooit iets anders mogen noch kunnen brengen. Wij zouden ook nooit iets anders voor de zuivere verkondiging kunnen houden. – Dat wil trouwens niet zeggen, dat we ons bijvoorbeeld in het geheel niet herkennen in de verkondiging, die van Augsburgse Confessie uitgaat. Veel wat daarin staat wordt door ons met blijdschap en instemming gelezen. Ook dat is een geschrift, dat qua intentie de sfeer van de Heilige Geest ademt. Maar gezien vanuit de gereformeerde confessie is het geen aanvulling. In bepaalde opzichten zelfs aanleiding tot toenemende onhelderheid. En met onhelderheid is niemand gediend. – Vandaar dat wij eenvoudig gereformeerd willen blijven en iedereen willen oproepen gereformeerd te blijven of te worden. Niet, omdat het een manier van lezen van de Schrift is die de afgelopen eeuwen zijn waarde bewezen heeft, maar omdat het de verkondiging is, die de Schrift aan haar zijde heeft. Of nog beter: het is de authentieke vertolking van Gods Woord. Dat wilden wij verkondigen in de Nederlandse Hervormde Kerk en dat willen wij doen in de Protestantse kerk in Nederland. We kunnen niet anders. We mogen niet anders.

Om dat duidelijk te maken is het covenant opgesteld. Niet als actie, maar als heldere verwoording van onze roeping en wat we uitdragen als gemeente des Heeren. Juist nu er mogelijk verwarring ontstaat door het intreden van een nieuwe kerkorde. Een kerkorde die helaas iets anders voor staat. Wij kunnen het niet ontkennen. Het is eenvoudig zo. Hervormde Gemeenten in de classis Alblisserdam meenden hun staan in de kerk voor zichzelf en anderen nog eens expliciet te moeten verhelderen. Daarvoor leenden zich in het bijzonder hun beleidsplannen. In het beleidsplan wordt de gemeente naar haar identiteit, roeping en uitwerking van deze roeping beschreven. Wel, dat is dus de plaats om verantwoording te doen van het gereformeerde karakter. Die verantwoording is het covenant. Waarom noemen we het 'covenant'? Om daar mee aan te geven dat we als plaatselijke gemeente niet alleen staan, maar verbonden zijn met de classis en verder met alle Hervormde gemeenten, die op een zelfde basis staan. We hebben één doel en één roeping, en we steunen elkaar waar dat nodig en bemoedigend is. Daarvoor zijn we vanavond onder andere bij elkaar.

Vanuit die intentie is het covenant geschreven, besproken, hier en daar aangepast, en uiteindelijk vastgesteld. Overigens niet als een wet van Meden en Perzen, die niet veranderd en verbeterd kan worden, maar wel als een stuk waar we achter staan en ons in herkennen. Het is het gemeenschappelijk beleidsplan van gereformeerde gemeenten binnen wat straks de Protestante Kerk in Nederland zal heten. Zo zijn wij; zo werken; zo verkondigen wij. En zo willen wij door Gods genade leven.

2. Mag dat? Wij denken van wel. We zouden eigenlijk niet weten waarom niet. Het is een werkstuk, dat een classicaal werkstuk genoemd kan worden. De classis als de grondvergadering van de kerk heeft het, na verzoek door kerkenraden, opgesteld; en het vervolgens aan de kerkenraden overhandigd, die het in hun kerkenraadsvergaderingen hebben aangenomen. Vervolgens heeft ook de classis Alblisserdam het goedgekeurd. Geheel volgens de orde van de kerk, naar wij menen.

Het covenant is na de vaststelling aan de synode ter kennis gesteld. Alle synodeleden

hebben er een afschrift van ontvangen. Tijdens het bezoek van de voorzitter en de scriba van de synode aan onze classis hebben we gevraagd naar onkerkordelijke aspecten aan het convenant. Ook hebben wij hen toen gevraagd naar de overeenkomsten en de verschillen met de verklaring van 15 mei 2003. Wij zien nog altijd uit naar een reactie van het moderamen.

Naar onze mening zitten er geen onkerkordelijke aspecten aan het convenant. Het is een verwoording van onze identiteit die zich uitnemend inpast binnen iedere kerkorde die ruimte biedt aan de plaatselijke gemeente. We kunnen van de nieuwe kerkorde heel veel zeggen, maar in ieder geval niet, dat ze geen ruimte geeft aan de gemeente haar eigen beleidsplan op te stellen. Vandaar dat het convenant niet onkerkordelijk genoemd kan worden. Het is juist een voorbeeld van een invulling, waartoe de kerkorde ons oproept.

Maar belangrijker dan dat. Het is voor ons een uiting van onze roeping om het Woord van God alleen en geheel te gehoorzamen. Wij weten, dat ook wij daar zelf niet toe in staat zijn. Wij kunnen alleen maar gereformeerd zijn door ons steeds weer opnieuw over het Woord van God te buigen. Oude en nieuwe schatten opdelven uit de schat van het Woord is onze roeping. Zelf leven vanuit die roeping is onze opdracht. Wij belijden, dat wij daarin gezondigd hebben. Gods Geest en het leven naar de godzaligheid zijn onder ons te weinig zichtbaar geweest. Is er ook niet te weinig waarachtig leven uit Gods Woord geweest? Is de liefde onder ons niet verkild? Het zijn even zovele zonden. Wij willen niet triomfantelijk in de kerk staan. We zouden liegen. Wij hebben gezondigd! En zondigen nog steeds zeer ernstig. Wij hebben niet geleefd op de hoogte noch in de ootmoed die onze belijdenis verwoordt. Helaas lijkt ook onder ons de verootmoediging verder weg dan ooit tevoren. Daarom zien wij op niemand vanuit de hoogte neer. Respecteren wij ieder mens in de kerk in zijn of haar geloven en belijden als zijnde een mens tot wie het Woord Gods komt Wij buigen ons voor God en Zijn Woord. Wij belijden onze schuld. Maar wij mogen niet van ons fundament af. Voor God niet, voor onszelf en onze kinderen niet; en voor de hele kerk niet. Tot alle mensen dient het Woord zuiver te komen. Wij worden geroepen uit onze dood op te staan en te leven op het ene fundament dat gelegd is: Jezus Christus. Wij hebben, door Gods genade, een Woord voor de kerk. Ja, voor de hele wereld. Dat willen wij uitdragen. Daarvoor schreven wij ons convenant. Moge de HEERE het zegenen.

Nieuw-Lekkerland

ds. A. van Lingen

Verschillen ‘Convenant’ en ‘Verklaring’

Inleiding

Mij is de taak toebedeeld om u uit te leggen wat het verschil is tussen het Convenant van de CV Alblasserdam (13 maart 2003) en de Verklaring. De laatste is (15 mei 2003) door het moderamen van de Generale Synode van de Nederlandse Hervormde Kerk (= GS NHK) aangeboden ten dienste van bezwaarde gemeenten. Door middel van deze Verklaring spreken bezwaarde gemeenten uit dat zij zich uitsluitend gebonden weten aan de HS en de gereformeerde belijdenissen én overeenkomstig daarmee het leven van de gemeente inrichten, de kerk in al haar verbanden daarop aanspreken en weren wat dat belijden weerspreekt.

Enkele overeenkomsten

Een eerlijke vergelijking van beide teksten leidt tot de ontdekking van enkele overeenkomsten, waaruit blijkt dat het moderamen van de GS NHK kennelijk gebruik gemaakt heeft van de Convenant-tekst, die (14 maart 2003) op het LDC is bezorgd. Met zoveel woorden wordt dat ook gezegd in het begeleidende schrijven bij de Verklaring en de daaraan gekoppelde notitie Verbonden met het gereformeerd belijden. Citaat: ‘Het moderamen heeft geluisterd naar de verschillende stemmen op het grondvlak van de kerk. Het biedt hierbij, met instemming van het triomoderamen, de bovengenoemde notitie aan, waarin bezwaren verwoord en beantwoord worden. Daarbij wordt tevens ingegaan op wat in de verklaring van de classis Alblasserdam ... aan de orde is gesteld.’

We willen nagaan in hoeverre is geluisterd naar de Convenant-tekst.

Cruciaal

Een cruciale zinsnede van de Convenant-tekst is deze: ‘In dit beleidsplan spreekt de kerkenraad namens de gemeente uit dat zij zich gebonden weet aan de Heilige Schrift als het geopenbaarde Woord van God, aan de oecumenische symbolen van de Kerk en aan de gereformeerde belijdenisgeschriften van de Kerk, conform artikel X van de hervormde kerkorde. Hiermee geven de gemeenten aan dat de binding aan de Heilige Schrift en de gereformeerde belijdenisgeschriften voor hen de enige deugdelijke basis is voor hun kerk-zijn. Met Gods hulp zullen zij weerspreken en weren alles wat in strijd is met dit belijden. Als gemeenten, ontstaan uit de gereformeerde reformatie aanvaarden zij niet zondermeer de Augsburgse Confessie en de Catechismus van Luther en aanvaarden zij niet de Konkordie van Leuenberg en de Barmer Thesen.’

De woorden ‘Met Gods hulp zullen zij weerspreken en weren alles wat in strijd is met dit belijden’ zijn in de tekst van de Verklaring onveranderd overgenomen. Niet overgenomen is de uitwerking daarvan in de toevoeging ‘Als gemeenten, ontstaan uit de gereformeerde reformatie aanvaarden zij niet zonder meer de Augsburgse Confessie en de Catechismus van Luther én aanvaarden zij niet de Konkordie van Leuenberg en de Barmer Thesen.’

Omissie of opzet?

Is dit een onschuldige omissie of zit daar meer achter? Het laatste lijkt het geval. De reden om de hele Convenant-tekst op dit zo belangrijke punt niet volledig over te

nemen, lijkt gegeven met andere uitspraken, afkomstig uit de boezem van het moderamen. Te denken valt hierbij vooral aan het antwoord van de secretaris – generaal van de SoW-kerken, dr. B. Plaisier, aan de wijkgemeente Pniël van de Hervormde Gemeente van Zeist. Door deze wijkgemeente was aan het moderamen gevraagd wat verstaan moet worden onder de (intussen)

geruchtmakende woorden 'erkennen en respecteren'. In zijn antwoord vult de secretaris – generaal deze begrippen zodanig in dat men kerkelijke uitspraken / praktijken, die door de Bijbel ondubbelzinnig als zondig worden aangemerkt, dient te erkennen en respecteren als voluit behorend tot het kerk-zijn van anderen. Zoals die op hun beurt het kerk-zijn naar Schrift en gereformeerd belijden van bezwaarden dienen te respecteren.

Kort gezegd, komt het hierop neer dat bezwaarden wel binnen eigen gemeente aan het kerkelijk leven conform de Verklaring gestalte mogen geven, maar buiten het eigen kerkelijk erf voluit dienen te erkennen en te respecteren wat zich daar aandient, ook al strijdt het onmiskenbaar met Gods Woord.

Grote verontrusting

Dit antwoord, dat breed in den lande is bekend geworden, heeft heel wat olie geworpen op het vuur van de verontrusting en deed én doet dat hoog opblaazen. De 'veiligheid' die via de Verklaring was aangereikt, leek door dit antwoord heel betrekkelijk, ja zelfs op losse schroeven te komen staan. Het toch al zo broze vertrouwen in het moderamen leek daardoor bij velen geheel verdwenen. Door de preses van de GS van de NHK mag (toen werd gevraagd naar de status ervan) genoemde antwoordbrief zijn afgezwakt..., de bedoelde antwoordbrief had al veel kwaad veroorzaakt en voor nog meer wantrouwen gezorgd. En de vraag is maar of deze antwoordbrief wel veel anders zegt dan werkelijk wordt bedoeld.

Besluitvoorstel

Want op 12 december 2003 heeft de GS van de NHK niet alleen het verenigingsbesluit aanvaard, maar daaraan voorafgaand ook een besluitvoorstel behelzende (kortweg geformuleerd) de kerkordelijke verankering van de Verklaring. Letterlijk luidt deze tekst:

'De generale synode spreekt, teneinde de bezwaarde gemeenten gelegenheid te bieden hun plaats in te nemen in de Protestantse Kerk in Nederland – zonder af te doen aan de vastgestelde kerkorde van de verenigde kerk – uit dat

1. bezwaarde hervormde gemeenten die de in bovenvermelde notitie opgenomen verklaring aanvaard en ondertekend hebben, zich gebonden mogen weten aan de belijdenisgeschriften van de gereformeerde traditie, zoals deze in artikel I-4 van de kerkorde van de Protestantse Kerk in Nederland (en voordien in artikel X-2 van de kerkorde van de Nederlandse Hervormde Kerk) zijn genoemd, en
2. de kerkenraden van deze gemeenten de mogelijkheid hebben op grond daarvan leiding te geven aan het leven en werken van desbetreffende gemeenten.

Veelzeggende tussenzin

Het gaat ons nu om de veelzeggende tussenzin '...zonder af te doen aan de vastgestelde kerkorde van de verenigde kerk...'. Daaruit kan maar één conclusie worden getrokken: eerst de Protestantse Kerkorde (= PKO) aanvaarden, en daarbinnen

je eigen terrein veilig stellen. Dat terrein is intussen niet groter dan de eigen gemeente en zodra men daarbuiten komt, dient men alles te aanvaarden wat zich aandient. Deze veelzeggende tussenzin ligt geheel in het verlengde van de antwoordbrief van de secretaris – generaal aan de wijkgemeente Pniël in Zeist. Daarmee lijkt het gevoel van onveiligheid en onzekerheid in hoge mate te zijn bevestigd. Het wantrouwen richting moderamen en synode lijkt daarmee terecht. Er word veel beloofd, maar kun je ze vertrouwen?

Meer dan eigen veilige plek

Laat het duidelijk zijn dat een hervormd – gereformeerd mens, die zijn hart op de juiste plaats heeft, niet tevreden is met een eigen veilig plekje in de kerk. Het gaat hem ten principale om de gemeente, sámen met de kerk, héél de kerk. En vanuit de gedachte van Hoedemaker gaat het hem in héél de kerk om héél het volk. Hij kan er niet mee leven een eigen veilig plekje te hebben om de kerk aan haar lot over te laten. Hij wordt dan ook niet zo nerveus als die veiligheid of zekerheid lijkt ondergraven te worden door kerkelijke officials, die te pas en te onpas maar wat roepen.

In dit verband wil ik dan ook met nadruk gezegd hebben dat de betekenis van het Convenant niet afhangt van de goedkeuring van (het moderamen van) de Generale Synode van de NHK of PKN. Wij weten ons uitsluitend verantwoordelijk tegenover God. Aan Zijn hoge goedkeuring is ons alles gelegen. Die goedkeuring hebben we (naar Zijn belofte) als wij Zijn geboden gehoorzamen.

Nader onderzoek

Dit gezegd zijnde, is het goed om ons toch verder te buigen over de inhoud van de gewraakte antwoordbrief en de tussen haakjes geplaatste zinsnede uit het eerder genoemde besluitvoorstel. Dit omdat deze uitspraken toch weer officieel lijken tegengesproken te worden. Namelijk in de eerder genoemde notitie Verbonden met het gereformeerd belijden, waarvan het grootste deel is overgenomen in De toelichting op de Kerkorde van de Protestantse Kerk in Nederland van dr. P. van den Heuvel. Een boek dat (zo mogen we aannemen) dezelfde status heeft als zijn voorganger Praktische Toelichting op de Hervormde Kerkorde, dat diende als leesregel voor die kerkorde

Uit deze teksten (we citeren uit De toelichting op de Kerkorde van de Protestantse Kerk in Nederland) blijkt hoe één en ander moet worden verstaan. Het voert te ver om alles aan te halen wat in dit verband is te vinden. Als u nog niet over genoemd boek, maar wel over de tekst van de notitie Verbonden met het gereformeerd belijden beschikt, kunt u daarin vrijwel alles terug vinden. Enkele belangrijke punten halen we voor het voetlicht.

Over het belijden

Over het belijden wordt gezegd:

- De Leuenberger Konkordie (= LK) wordt niet gerekend tot de belijdenisgeschriften van de PKN.
- De LK mag ook niet worden verstaan als een bindende leesregel van de belijdenisgeschriften (we nemen aan dat beide punten ook voor de Barmer Thesen (= BT) gelden, omdat die op gelijk niveau staan als de LK).
- Al heeft de PKN haar relatie tot de belijdenisgeschriften ruimer geformuleerd dan de bezwaarden voorstaan, dat ontzegt hun niet het recht om zelf binnen de PKN

te leven vanuit een strikte binding aan de gereformeerde belijdenisgeschriften en om vanuit deze visie de kerk aan te spreken op haar belijdenis (dat immers onderdeel van haar belijden uitmaakt) en voor dit belijden op te komen. Dit alles op dezelfde wijze als nu binnen de NHK mogelijk is.

Erkennen en respecteren

Dan iets over de (inmiddels beruchte) uitdrukking 'erkennen en respecteren'. Duidelijk wordt dat dit erkennen en respecteren vooral betrekking heeft op de bijzondere verbondenheid van andere gemeenten ten aanzien van de belijdenisgeschriften.

- Allereerst wordt de erkenning uitgesproken dat de evangelisch - lutherse gemeenten behoren tot de kerk van de Reformatie, waarmee de kerk als geheel vanwege de gemeenschap in het belijden geestelijk verbonden is.
- Erkend wordt ook dat – zoals de hervormde gemeenten mogen leven vanuit de verworteling in de gereformeerde belijdenisgeschriften – de evangelisch –lutherse gemeenten mogen leven vanuit hun wortels in de lutherse confessie.

Daarbij wordt aangetekend: 'De woorden van deze bepaling (erkennen en respecteren) sluiten niet uit dat aan de belijdenisgeschriften ook kritische vragen kunnen worden gesteld. Dit geldt ook van de Lutherse belijdenisgeschriften. Dat zal in het kerkelijk gesprek zelfs noodzakelijk blijken te zijn.'

'In ord. 1-1-3 wordt dus niet gevraagd opvattingen te onderschrijven waarvan men oordeelt dat ze strijdig zijn met de Heilige Schrift. Immers, alleen de Schrift heeft het hoogste gezag in de kerk. Als daar wordt gezegd dat gemeenten geroepen zijn te groeien in het gemeenschappelijk belijden van de kerk, betekent dat niet dat zaken die tegen Gods Woord zijn, geleidelijk moeten worden aanvaard. Integendeel, de gemeenten worden juist opgeroepen om te volharden in de gehoorzaamheid van het Woord van God. Het betekent alleen dat ieder bereid moet zijn zich door de ander te laten bevragen op de eigen gehoorzaamheid om van de ander te willen leren.'

Tot slot citeer ik in dit verband nog uit de notitie Verbonden met het gereformeerd belijden een zinsnede die niet staat in De toelichting op de Kerkorde van de Protestantse Kerk in Nederland: 'De bepaling (erkennen en respecteren, ord. 1.1.3) wil allermint zeggen dat men al wat men ziet als dwaling of ontsporing in de kerk moet erkennen en respecteren. Evenmin dat alle uitspraken van de kerk moeten worden onderschreven, of dat met alle bepalingen van de kerkorde instemming moet worden betuigd. Soms zal men zich vanuit de diepste overtuiging tegen haar opvattingen moeten verzetten en haar weerspreken in haar getuigenis, zoals dat ook binnen de NHK mogelijk en soms noodzakelijk is.'

Dubbelheid

We ontkomen niet aan de gedachte van een zekere dubbelheid in de uitspraken, die willen omschrijven wat de bijzondere verbondenheid aan het gereformeerde belijden en het leven daaruit in de gemeente en voor het geheel van de kerk voor de praktijk betekent. Sommige uitspraken zetten deze verbondenheid onder druk, andere lijken er volop ruimte aan te geven, ook voor het functioneren in het geheel van de kerk.

Uitgaande van wat de langste adem én de meeste invloed zal hebben, De toelichting op de Kerkorde van de Protestantse Kerk in Nederland, lijkt er ruimte geboden om zich te

verzetten tegen én zelfs te weerspeken wat in woord en daad tegen de eigen diepste overtuiging (gegrond op Gods Woord en het gereformeerd belijden) ingaat. Als dat zo is, is er (mede in het licht van de beperkte betekenis die aan LK en BT wordt toegeschreven) o.i. ruimte om deze geschriften niet te aanvaarden.

Blijvende onzekerheid?

Enige onzekerheid lijkt er toch te blijven, ook in De toelichting op de Kerkorde van de Protestantse Kerk in Nederland. In het hoofdstuk, waarin genoemde uitspraken zijn gedaan (H. 3 – Het belijden), wordt onder de kop 'Uitdrukking van het belijden' (p. 87) gesproken over 'Uitingen van de kerk'. Daaronder moeten worden verstaan: 1^e de klassieke belijdenisgeschriften van de kerk (genoemd in art. 1-4), 2^e de twee geschriften die in art. 1-5 worden genoemd (LK en BT), 3^e getuigenissen van de kerk in het heden (waarbij gedacht kan worden aan een synodaal geschrift als Jezus Christus, onze Heer en Verlosser (in 2000 door de triosynode aanvaard).

De ordinantie, waarin deze zaken worden genoemd (1-4), maakt het mogelijk dat uitingen van de kerk worden aangemerkt als uitdrukking van het belijden van de kerk. Daarmee komen ze naast de geschriften van art. 1-4 te staan. En krijgen ze confessioneel hetzelfde gewicht. Zoiets zal niet zomaar gebeuren. Daarvoor is een zware, zorgvuldige en langdurige procedure vereist. Maar onmogelijk is het niet. Dat zou in het allerergste geval kunnen betekenen dat LK en BT een confessionele status krijgen. Dat is te meer reden om te stellen (zoals in het Convenant is verwoord) dat wij deze geschriften niet aanvaarden.

Exclusieve binding aan de confessie

Blijft nog de kwestie van de exclusieve binding aan het gereformeerde belijden.

In De toelichting op de Kerkorde van de Protestantse Kerk in Nederland wordt (p. 84) gesteld (geheel in het verlengde van wat tot dusver is gezegd): 'Men kan voluit naar gereformeerde overtuiging leven binnen de verenigde kerk en dat wordt in genoemd advies (bedoeld is een advies van de KOA uit 1999, PvdK) met tal van voorbeelden geconcretiseerd. Er wordt echter afstand genomen van het begrip 'exclusief' als dat anderen buitensluit...'

Als echter in het Convenant wordt gesteld dat wij niet zondermeer de AC en de Catechismus van Luther (CvL) aanvaarden, is dat niet bedoeld om de gereformeerde confessie als zó exclusief te zien dat wij waarheidselementen uit die beide Lutherse confessies uitsluiten. Als we zó exclusief omgaan met de gereformeerde confessie (genoemd in art. X-2 Hervormde Kerkorde) zouden we in gereformeerde kring geen verwantschap met bijv. de Westminster Confessie of de Westminster Catechismus hebben uitgesproken.

Als we stellen dat wij de AC en de CvL niet zonder meer aanvaarden, spreken we daarmee uit dat we de Bijbelse inhoud van de gereformeerde confessie niet kunnen en willen relateren ter wille van de pluraliteit van elkaar tegensprekende confessies.

De ruimte die wij voor onszelf vragen, is niet om déze reden exclusief dat we aan anderen de ruimte niet gunnen om, als erfgenamen van de reformatie, te leven met de aan hun traditie eigen reformatorische belijdenisgeschriften. Alleen moeten die

confessies (zoals trouwens ook de gereformeerde!) wel gewogen worden op hun werkelijk reformatisch gewicht, d.w.z. hun gewicht aan Sola en Tota Scriptura. Zodoende valt bij veel dat (h)erkenning in de AC oproept, ook veel weg dat het zicht op de Schrift verduisterd óf zelfs strijdig is met dat Sola en Tota Scriptura. Op grond daaraan kunnen we ons niet anders dan zeer gereserveerd ten aanzien van deze belijdenis opstellen. Daarbij zijn we te allen tijde bereid om verantwoording af te leggen van deze stellingname.

Andere verschillen

Na deze onderbouwing van de keuzes die in het Convenant gemaakt zijn t.a.v. LK en BT enerzijds en AC en CvL anderzijds, volgen nog enkele kortere opmerkingen.

Gebonden of houden aan?

In het Convenant spreekt de kerkenraad uit dat deze zich gebonden weet aan de HS als het geopenbaarde Woord van God. In de Verklaring belooft de kerkenraad dat hij zich houdt aan het betrouwbaar Woord van God.

De formulering zich gebonden weten aan is stringenter dan beloven zich te houden aan. En de formulering het geopenbaarde Woord van God is objectief gezien sterker dan de subjectieve uitdrukking betrouwbaar Woord van God.

Niet alle punten overgenomen

In het Convenant worden 6 zaken expliciet genoemd als wezenlijk voor het gemeentelven naar Schrift en gereformeerd belijden, die dan ook als onderdelen van het beleidsplan van de gemeente dienen te worden opgenomen:

1^e de prediking, 2^e de H. Doop met als primaat de kinderdoop, 3^e nodiging van alleen belijdende leden tot het H. Avondmaal, 4^e verkiezing van belijdende leden tot de ambten, 5^e het huwelijk tussen man en vrouw als een instelling van God die heilig gehouden dient te worden, 6^e alleen belijdende mannelijke leden kunnen aanvaard worden als kandidaten tot de H. Dienst.

Met enige goede wil zijn in de Verklaring terug te vinden de noties over de prediking, het H. Avondmaal, het huwelijk en de verkiezing tot het ambt. De verwijzing naar de kerkelijke tucht wordt niet in direct verband gebracht met het huwelijk / andere samenlevingsvormen (zoals in het Convenant gebeurt), maar heeft in de Verklaring een bredere context.

Wat opvallend ontbreekt in de Verklaring is het primaat van de kinderdoop: in het licht van de KO PKN niet onbelangrijk. Of moeten we dat maar impliciet opvatten als er staat dat de sacramenten bediend worden naar Christus' inzet? Dat lijkt wel wat vaag.

Ook wordt in de Verklaring niet gesproken over het verschil in proponentformule en evenmin over de H. Doop en het H. Avondmaal, waarover in de Protestantse Kerkorde (= PKO) keuzemogelijkheden bestaan, namelijk tussen kinderdoop en opdragen van kinderen, wel of niet toelaten van kinderen aan het Heilig Avondmaal.

Het gaat ons bij al deze zaken er niet om spijkers op laag water te zoeken. Maar in de verwarring die alom heerst en de keuzemogelijkheden die de PKO biedt, is het noodzakelijk helder te formuleren en ondubbelzinnig te omschrijven. Vooral ook om verdunning van het bijbels geloofsgoed te voorkomen.

Eindconclusie

Op grond van wat we ontdekt hebben aan overeenkomsten en verschillen tussen Verklaring en Convenant menen we reden te hebben om te kunnen stellen dat de verschillen tussen beide aanmerkelijk groter zijn dan de enkele overeenkomst die isesignaleerd. Dat is voor alsnog reden om het Convenant te handhaven.

Bleskensgraaf, 4 maart 2004

P. van der Kraan, vdm

Kerkelijke verwarring in de praktijk!

Inleiding

Dat er door het fusieproces in tal van gemeenten grote spanningen zijn, is niet van gisteren op vandaag. De bezwaren tegen de kerkorde van de PKN zijn immers jarenlang breed uit gemeten. Juist binnen de rechterflank van de kerk wilden we daarin voor elkaar niet onder doen. Hoezeer zijn we altijd al en ook nu nog steeds tegen SOW! Er werd en er wordt zeer geijverd om alle mogelijke vingers bij welke zere plekken van de kerkorde van de PKN te leggen.

We zouden toch niet....

Al aan het einde van de tachtiger jaren zijn er door kerkenraden namelijk stevige uitspraken gedaan. 'We zullen nooit kunnen mee gaan...' Het staat met zoveel woorden in de verslagen van kerkenraadsvergaderingen. Zo staat dat ook in de vergaderstukken van de Hervormde Gemeente te Papendrecht.

Mij is gevraagd iets over onze gemeente te vertellen. Omdat in Papendrecht de bezwaarden zich verenigd hebben in een Stichting. Die timmert nog al aan de weg. Zo werd er pasgeleden door deze Stichting een 'voorlichtingsavond' belegd waar ds. van Estrik uit Goedereede het woord voerde. Daar kwam een lijvig artikel over in de regionale krant. Zoiets is nieuws! Dat artikel heeft nogal stof doen opwaaien. Omdat ds. van Estrik werd geciteerd met de volgende zinsnede: 'Hou het volk dom en je neemt vanzelf de PKN in'. Hij doelde daarbij op de kerkenraden van de Alblasserwaard. U begrijpt dat zoiets nogal ophef geeft... Dat scherpt tegenstellingen aan.

Maar het is koren op de molen. Want de principiële bezwaarde gemeenteleden komen er mee aan: 'We zouden toch niet mee...' Met de stukken erbij, kunnen ze het je nu laten zien... Toen en toen is dat besloten... 'Hoe kan de kerkenraad dan nu....?'

We moeten het eerlijk toegeven – het staat er inderdaad. En met al die stevige woorden van toen hebben we de gemeente achteraf, zo blijkt nu, een slechte dienst bewezen. Niet omdat de bezwaren tegen de PKN niet terecht zouden zijn, maar omdat die woorden nu zo onherroepelijk blijken te zijn. En daarom nu voor de nodige verwarring en vervreemding zorgen...

Hebben we misschien in het verleden zelf niet de kiem gelegd van de scheuring die er nu lijkt te komen?

Want alle ijver waarmee wij betuigd hebben dat wij niet meegingen – was toen aan het adres van de synode gericht! Maar dat wordt nu door de bezwaarde gemeenteleden aan het adres van de eigen kerkenraad gericht.

Ik denk dat we de standpunten van hen die nu een andere weg willen gaan, maar moeten proberen te begrijpen. Ik doe er althans mijn best voor... Ze komen vaak met argumenten aan, die ambtsdragers hen in de mond hebben gelegd. Ootmoed is hier nodig!

Ook schuldbesef... Wat hebben we het in het verleden vaak verkeerd gedaan!

Geloofwaardigheid

Op dit moment staat voor veel bezwaarde gemeenteleden de geloofwaardigheid van hun kerkenraad ter discussie... Nu alsnog een koers wordt ingezet om in de PKN hervormd te blijven, is voor velen de geloofwaardigheid van het ambtelijk handelen in het geding.

Die geloofwaardigheid wordt sterk betwijfeld! Dat gaat nu, vlak voor 1 mei, tot een vertrouwenscrisis leiden. En als het helemaal fout gaat – tot een vertrouwensbreuk.

Als het tot scheuringen komt per 1 mei, heeft dat zijn oorzaak in een vertrouwensbreuk binnen de kerk en de gemeente. Het vertrouwen in de kerk is weg, dat wrekt zich in de plaatselijke gemeente. Wat wordt er hier en daar een strijd geleverd. Zeker ook bij ons in Papendrecht.

De kerkelijke verwarring concreet

Iets over Papendrecht. Er zijn twee wijkgemeenten met wijkkerkenraden en een centrale kerkenraad. Het zijn de wijken oost en west, gesitueerd rond resp. de Grote Kerk en de Sionskerk. De ene wijk is wat behoudend, de andere wijk is wat jonger en eigentijdser. In de behoudende wijkgemeente leeft veel verzet tegen het SOW-proces. In de andere wijkgemeente is dat verzet veel minder sterk. Hoe zou dat gaan aflopen...

In maart 2003 werd het convenant van de Classis Alblisserdam ondertekend. Onze beide wijkkerkenraden deden dat in de grote meerderheid van stemmen. Het convenant gaf een geweldige herkenning onder elkaar. Het bleek dat beide kerkenraden elkaar gevonden hadden in een gezamenlijk standpunt ten aanzien van de PKN. Het convenant hebben wij ervaren als een zegen!

Waarom? Omdat het uitgangspunt van het convenant was:

1. we kunnen het voor Gods aangezicht niet verantwoorden dat er scheuringen komen in de kerk.
2. wanneer het tot een kerkfusie komt, zullen de convenantgemeenten zelf geen stappen ondernemen om los te raken van het kerkverband.
3. we houden samen vast aan de gereformeerde belijdenisgeschriften conform art. X van de HKO.

Deze lijn vond brede herkenning en bijval – hoe bezwaard we ook zijn, maar we zetten zelf geen stappen om te scheuren; we willen elkaar niet kwijtraken!

We hebben in onze gemeente ervaren hoe het convenant er aan heeft toe bijgedragen dat er weer vertrouwen kwam in de gemeente... We komen een tweespalt te boven. Zowel links als rechts konden elkaar rondom SOW vasthouden.

Helaas... Toen die lijn werd uitgewerkt naar de gemeente toe in een gemeenteavond in juni bleek er veel oppositie te zijn... Het convenant stelde niets voor... De synode zou het niet honoreren... Kerkordelijk kan het niet... De synode had het al meteen gezegd...

Het Comité had het al uitgezocht... Waarom de kerkenraden niet in de lijn gingen van het landelijk Comité?

Plaatselijke Stichting

Kort na de avond in juni werd er bij ons in Papendrecht een Stichting opgericht: 'de Stichting tot het behouden van de Nederlandse Hervormde Kerk van de gemeente Papendrecht'. Deze Stichting gaat volkomen in de lijn van het landelijk Comité en vindt met name in de behoudende wijkgemeente zijn aanhang. Gelukkig heeft het Comité zich bij monde van ds. Ruijgrok van de werkwijze van deze Stichting gedistantieerd. Al lijkt het er nu op dat het Comité bij monde van ds. van der Bas een ander standpunt inneemt omdat zij ds. van Estrik in zijn handelwijze de hand boven het hoofd houdt...

In september 2003 werden kerkenraden en gemeente onaangenaam verrast met een brief van deze stichting. De doelstelling werd aan de gemeente uitgelegd. Onder andere om te komen tot een voortzetting van de Hervormde Kerk in Papendrecht. Daar moeten ook gelden en middelen voor gevonden worden. Gemeenteleden konden zich opgeven... We gewoon hervormd wilde blijven, kon een bon invullen en werd sympathisant van de Stichting. Constructieve gesprekken hierover met de Stichting waren onmogelijk. We hadden een peiling moeten houden onder gemeenteleden. Dan was wel duidelijk geworden welk besluit er genomen moest worden... Niet mee gaan...

Deze gang van zaken is nog een keer herhaald in december, na het fusiebesluit. Weer kon er een bon worden ingevuld. Maar daarnaast: een standaardbrief naar het model van het landelijk Comité. Om in te vullen... Als je bezwaard was... En als je niet mee wilde... Maar gewoon hervormd wilde blijven...

Daar hebben veel mensen gebruik van gemaakt. Mensen die heel te goeder trouw waren...

Ten slotte nog een keer een brievenactie in februari 2004. Inmiddels spreekt de Stichting over een aanhang van 120 mensen, aangevuld met nog 30 mensen uit de regio. Zij zouden met de Stichting verder willen... Zij zullen aparte diensten gaan beleggen... In de vorm van een Hervormde Evangelisatie.

U voelt hoe discutabel de dingen zijn... Maar nogmaals: laten we maar begrip tonen hoe het komt dat standpunten zo verhard zijn geworden en zo vast zijn komen te liggen. We hebben het vaak aan onszelf te danken gehad...

Wat niet wegneemt dat wij als kerkenraden ons geroepen weten om krachtig stelling te nemen tegen de Stichting. Als gezamenlijke kerkenraden staan we nog steeds op de ene lijn.

Er is in de Alblasserwaard een geschrift verspreid met de titel: 'Geen pijn gevoeld'. Het is van de hand van A. den Ouden uit Staphorst. Het zijn woorden uit Jer. 5: 3, waar de profeet uitroept: 'Gij hebt hen geslagen, maar ze hebben geen pijn gevoeld...' Het is een oordeel in het oordeel als er geen pijn wordt gevoeld... Want een dokter weet wat

het betekent als een patient aan een van de ledematen geen pijn meer voelt... Dan is er iets aan het afsterven... Dan is er ook geen leven meer...

Moet dat het nou zijn? Dat wij met alle bezwaren tegen de grondslag van de PKN zelf geen pijn meer voelen als we moeten scheuren of breken? Het valt niet te begrijpen dat men de ellende van een scheuring verkiest, boven het zoeken om zo lang mogelijk in de kerkelijke weg te gaan. Wat is dat voor geest...

Voorlichting

Wat zijn we als kerkenraden in Papendrecht gaan doen? Mede doordat de plaatselijke Stichting ons zo op de huid zat: we heel veel informatie gaan geven! In september 2003 zijn we begonnen de breedte van de gemeente voor te lichten middels een pastorale brief. Daarop volgde in september opnieuw een gemeenteavond. Daar hebben we geen spreker van buitenaf voor uitgenodigd, maar zelf uitleg gegeven over de weg die de kerkenraden wilden gaan. Daarna is er in oktober door ons een door ons zelf samengestelde brochure uitgegeven, met uitvoerige uitleg over de kerkorde van de PKN.

Ook in december hebben we in het weekend na 12 december een pastorale brief uitgegeven. Daarna hebben wij in januari uitgelegd hoe de kerkenraden hun besluit genomen hebben. We willen als kerkenraden de wijkgemeenten voorgaan om op een verantwoorde wijze onze plaats in te nemen in de PKN.

We hebben als gemeente te Papendrecht ook een bezwaarschrift ingediend bij de generale commissie voor bezwaren en geschillen. Daarin hebben wij onze pijn en ons verdriet verwoord, dat we het zeer aanvechtbaar vinden dat de landelijke kerk een besluit neemt, waarvan men weet dat daarvoor in grote delen van de kerk te weinig draagvlak is. Met alle ellende van dien in de plaatselijke gemeente.

Door deze voorlichting hebben we gemerkt dat een heleboel onrust, die veroorzaakt was door de brieven van de Stichting, werd weggenomen. Het overgrote merendeel van gemeenteleden in zowel oost als west, willen de kerkenraden op deze weg volgen.

We houden nog steeds vast aan de lijn van het Convenant. Al is het voor ons ook een vraag hoe we de 'verklaring' kunnen gebruiken.

Ten aanzien van het convenant is dan weliswaar te zeggen dat het niet kerkordelijk is erkend... Maar alsof het breken met de kerk dat dan wel is! Hebben degenen die in de lijn van het Comité gaan kerkordelijk zoveel meer in handen?

We zijn er dankbaar voor dat er in onze gemeente aan vertrouwen over en weer tussen de beide wijkgemeente gewonnen is. Juist nu in deze tijd komt het aan op een goede communicatie. De gemeente is onze dagen mondig geworden. Men wil niet dom gehouden worden. Daarom raakt dat verwijt van ds. van Estrik ons diep. Maar we zijn er van overtuigd dat het geen enkel hout snijdt. Alsof je alleen maar mee de PKN ingaat, als je door je kerkenraad dom gehouden bent.

Diepgewortelde wantrouwen in de gemeente is niet maar zo weg te nemen. Zeker niet als daar naast ook allerlei onvrede in de gemeente aanwezig is. Alles wat er in de gemeente loos kan zijn, gaat zich juist in deze tijd wreken. Als men vond dat de prediking al niet deugde, wordt dat nu gebruikt om eigen bezwaarde argumenten kracht bij te zetten...

Herstel van geloofwaardigheid...

Hoe kan het vertrouwen weer winnen en de geloofwaardigheid weer hersteld worden? Waar kan dat beter dan onder de bediening van het Woord... Waar het Woord Gods levend, krachtig en scherpsnijdender dan enige tweesnijdend scherp zwaard, worden we ontdekt aan de waarheid en leugen in ons eigen hart. Het probleem van de PKN, is het probleem van ons eigen hart. Als we samen kunnen buigen voor Gods aangezicht, Dan kunnen we voor Gods aangezicht geen scheuring verantwoorden... Dan zijn we verootmoedigd – over eigen hart en leven, over het kerkelijk leven... Wie kan dan nog scheuren...

Wat hebben we het gebed om de Heilige Geest daarin zo nodig. Er is een maandelijkse gebedskring in onze gemeente gekomen. Daar komen steeds dertig tot veertig gemeenteleden. En als ambtsdragers vormen we daarnaast wekelijks een gebedstrio. Elke week wordt door de weeks ambtshalve de nood van de gemeente aan de Heere op gedragen. Niet alleen zondags!

Wellicht dat het vertrouwen voor 1 mei ook allemaal niet meer lukt. Wellicht dat de tijd het moet uitwijzen welke weg nou verantwoord is... Mijn vaste overtuiging – vast ook met velen van u – is: de kerkelijke weg. Op die weg willen we voor 1 mei en na 1 mei elkaar meenemen...

Ik las in de laatst verschenen Ecclesia het volgende... Rondom de invoering van de kerkorde van 1951 zijn er ook harde standpunten in genomen... De preses van toen, ds. Wesseldijk, zei op de synodevergadering van 7 december 1950... 'Een ding moet ons duidelijk zijn: er zijn hier geen verliezers en er zijn hier geen winnaars. Want er is maar één ding dat wij bidden: en dat is, dat God het zal winnen in de kerk... Dat Christus regeren zal. Dat Zijn Woord beslag zal leggen op de harten en dat Zijn Geest vernieuwing schept en een nieuw begin met ons maakt'.

Hoort u: dat God het zal winnen in de kerk... Niet de macht van het getal... Van bezwaarden of principieel bezwaarden... Maar God. Bidden we daarom! Laten we het doen waar ook maar, in Papendrecht, in de Classis, in het hele land.

Ik dank u.

Papendrecht

ds. C.B. Stam